

MLADOST

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca. □ Celoletna naročnina znaša 2 K, posamezne številke po 10 vin. □ □ □ □
Uredništvo: Fr. Terseglav, Ljubljana (Katol. tiskarna). □ □ □ □
Upravništvo: Lud. Tomažič, Ljubljana (Katol. tiskarna).

Št. 16.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1910.

Letnik III.

Da se razumemo.

Odkar obstoji naša organizacija, smo vsikdar poudarjali načelo, da spadajo v naše vrste le najboljši fantje.

Toda ravno to je našlo največ nasprotstva in še danes ni malo naših ljudi, ki imajo prav zoper to orlovsko načelo največ pomisleka.

Preden govorimo o stvari sami, moramo odločno naglašati, da spada načelo: Le najboljši so za Orla! med tista temeljna načela naše mladeniške organizacije, ki so neobhodno potrebna za njen obstoj in brez katerih se Orel ne bi mogel več Orel imenovati. Kakor hitro to načelo pade, mora Orel likvidirati!

So nekateri, ki menijo, da s tem svojim geslom odganjamo iz odsekov netelovadce ali slabše telovadce. Ti ljudje pa s tem svojim ugovorom kažejo le, da so cela tri leta orlovske organizacije prespali. Naš Orel po svojem poslovniku, po »Mladeniški organizaciji« in »Zlati knjigi« ni izključno telovadska, marveč splošna kulturna organizacija slovenske krščanske mladine. Telovadba nam je le ena panoga izobraževalnega dela za mladino in toliko moči ima pač vsak mladenič, da se lahko nauči saj korakati. Telovadnica Orlom ni kraj, kjer bi se s predrznimi vajami bahali, ampak kraj, kjer je vsakemu članu dana prilika se vaditi v pokornosti, zmislu za red in snago, točnosti in veselosti duha. Več ne zahtevamo. Toliko pa pač vsak zmore, tudi če je slabotnejšega telesa, kar ni nobena sramota. Kdor veliko telovaditi ne more, naj se pa udeležuje izletov in fantovskih poučnih večerov. Pri tem se bo tudi navzel telovadskega duha, čeprav ne bo znal veletočov in različnih takih umetnij teles.

Drugi zopet pravijo: V vrstah naših somišljenikov je tudi nekaj takih, ki za versko življenje niso še popolnoma vneti in tudi v verskih načelih niso še docela utrjeni ter se jih drži še tupatam liberalna lupina. Če te odganjamo od Orla, se odpovemo često za nas politično najbolj delavnim ljudem, zlasti v mestih in trgih.

Tem odgovarjamo takole: Naše že tolikrat jasno izrečeno stremljenje je, vzgojiti krščanske mladeniče potom Orla v zavedne

katoliške može, ki bodo katoličani tudi v dejanju, v dobre družinske očete, ki bodo svojo in svojih potomcev srečo zgradili na čistosti življenja, in v ljudske delavce, ki se bodo v javnem življenju na temelju krščanske pravičnosti in ljubezni zavzemali za časni blagor svojih sodeželanov. To je naš cilj, nič menj, pa tudi nič več. Mladeniči, ki jih bomo na ta način vzgojili, se bodo brezdvomla kot zreli moške borili v vrstah S. L. S. in ti moške bodo njeni najboljši somišljeniki, ki ne bodo tudi, kadar bo prišla ura velike izkušnje, nikoli igrali vloge Judeža Iškarijota! **Kot katoličani in ker so katoličani, bodo pristaši S. L. S.!** Za druge pa se nam ni brigati, zakaj naš namen sploh ni političen. V Orla se ne vstopa zato, ker mora, — kakor marsikdo zmotno misli, **vsak**, ki pripada, ali boljše rečeno, se je pridružil S. L. S., biti tudi Orel, marveč, kdor vstopa v Orla, mora vedeti, da vstopi v organizacijo, ki ima za namen: preoštovati našo mladež v krščanskem duhu. Vse drugo je za nas postranskega pomena.

Rekli smo pa že, da s tem ne zahtevamo, da bi moral vsak že imeti svetniško glorio okoli glave, kdor v Orla vstopi. Tega ni treba in tudi mogoče ni. Ampak z našimi nameni in z našimi mnenjem o naših ciljih ne sme nihče obleči orlovske uniforme! Tu spode koga stran od Sokola — pa se zjezi, češ, zdaj vam bom pa nagajal, — pa vstopi v Orla. Ta zopet misli: pojmo in se zapišimo v Orla, bomo veselo hodili na izlete. In tako dalje. Ni rečeno, da bi od Sokolov ne mogel priti k nam pošten in sposoben človek — koliko nas je bilo v prejšnjih časih Sokolov! — a to je rečeno, da mora imeti, če se nam pridruži, saj nekaj pojma o našem stremljenju, potem dober sloves, dobro voljo in predvsem: ohranjeno vero, ljubezen do idealov, do tega, kar preveva vse naše ljudstvo. Čemu nam mrtev pepel? Mi rabimo ognja, navdušenih fantov, fantov, ki niso zapravili vzorov, ki jih jim je mati v srce položila, po gostilnah, kavarnah, čitalnicah in plesih, ki niso postali mrzli in brezčutni za veliko vero našega naroda, za njegovo bogoljubnost, za njegovo veliko upanje, ki

ni le na tej zemlji, ampak nad oblaki, za njegovo veliko hrepenenje po onstranski pravičnosti in lepoti. Jelenov rabimo, ki jih žeja po večnih studencih, ne bitji, vsega sitih, pa še vendar željnih posvetnih razkošij, brez vneme za to, kar zahteva žrtev in boj in samopremagovanja!

In zato bomo vedno naglašali: Ljubše nam je, če nas je menj, pa ti dobri, kakor če nas je cela šuma, pa veliko slabe robe.

Iz tega našega principa, ki stojimo na njem neomajno, sledi še tole: da je potrebno, da se naši mladeniči Orli šolajo in vzgajajo tudi samizase in posebič. Čudno, da ta ali oni tega ne uvidi! Mladeniška organizacija je gotovo izmed vseh najvažnejša, o tem ni dvoma. Zato ji je treba največjo skrb posvečevati, to tembolj, ker je vzgoja mladeničev najtežja. Med mladeniči se dá kaj doseči le z disciplino, tega duha pa vceplja le Orel. Vse je pri njih enotno izvedeno: telovadska ura, mladeniški večer, poročanje v »Mladost«, seje itd. Eno je jamstvo za drugo. **Disciplina na eni strani, modra samouprava na drugi:** to je tista tajna sila, ki vzdržuje našo fantovsko organizacijo! Telovadsko in izobraževalno delo se pri fantih ne sme cepiti, tudi ne razbliniti meje njihovega »self-governementa«. Kdor to hoče, ne vé, kako se pri mladini edino dosega uspehi.

To so naše misli. Zameriti nam jih ne more nihče, saj smo jih le iz ljubezni do stvari napisali. Kadar gre za naše fante, za tisto mladino, ki je zahtevala in še zahteva in bo še zahtevala tolikega truda, previdnosti in vztrajnosti, pa ljubezni, kadar gre zanj, takrat sploh ne more biti merodajen noben drug ozir kakor ozir na to, kaj je zanj najboljše, kaj najbolj primerno, da doseže svoj visoki namen: saj je ona naša garda in ona je naš dedič, dedič vsega našega dela!

Združimo se vsi v veliki ljubezni za to našo mladino, v tisti ljubezni, ki ne pozna nič ljubosumnosti, kakor pravi apostol. Ona nam bo za to hvaležna in lepi bodo tisti dnovi, ko jo bomo videli v bojih prihodnosti zavzemati naša mesta!

Trnovo.

Okrožje. Dne 21. pr. m. se je ustanovilo okrožje telovadnih odsekov Košana in Trnovo. Zastopniki okrožja so sledeči: br. Karol Lenasi, predsednik; Jožef Brodič, podpredsednik; br. Franc Biščak, tajnik; L. Kranjc, blagajnik; br. I. Gogala, okrožni načelnik. Vaditeljski zbor: I. Gogala, A. Srebot, L. Kranjc, I. Smrdelj, J. Škof, A. Morelj, A. Samsa.

Jesenice.

Okrožje. Javna telovadba, ki jo je priredilo dne 11. septembra jeseniško okrožje v Srednji vasi v Bohinju, je prav dobro uspela. Dasi je ves prejšnji dan deževalo in je v nedeljo zjutraj — na dan jav-

nega nastopa — nam še vedno bilo nebo nemilo, vendar se je zbralo precej povoljno število telovadcev. V slučaju lepega vremena bi jih bilo gotovo vsaj še enkrat toliko. Srednjevaščani so nas z vso prijaznostjo sprejeli, dekleta nas obdarila s šopki, tako da smo se prav domače čutili v lepem Bohinju. Vrhunec vse prireditve je bila javna telovadba. Reči moramo, da se tako precizno malokje telovadi, kakor se je ravno v Bohinju. Rajalni pohod, proste vaje, orodna telovadba in nazadnje še moreška — vse nekaj novega, nekaj nenavadnega za Bohinjec, vendar pa nekaj tako prikupljivega in vabljivega, da se je marsikatero fantovsko srce zganilo in sklenilo, češ, tudi jaz moram biti med Orli. Vso slavnost pa je povečala in ji dala pravi sijaj slavna tovarniška godba s Save, kateri najpristrčnejša zahvala. Stari očke in mamice so se pri tem spomnili nekdanjih lepih časov, ko so bile še fužine v Bohinju, pa je ravno taka godba pod istim kapelnikom g. Bernardom delovala tudi v Srednji vasi, a se je morala pozneje s fužinami vred preseliti na Savo. Tako se je letošnja slavnost jeseniškega okrožja vkljub slabemu in neugodnemu vremenu ob povoljni udeležbi od strani telovadcev, ob prav velikih pa od strani dobrega ljudstva izvršila v prosep dobri stvari. Želimo, da se bohinjski fantje še bolj poprimejo naše organizacije in se naša ideja med njimi še bolj okrepi in utrdi. Na zdar!

Vipava.

Vipava. Zopet enkrat par besed! Hvala Bogu, da smo končali enkrat hrupno dobo javnih telovadb, da je prišel enkrat čas, da se notranje utrdimo. Napravili smo načrt glasom zveznega sklepa za jesensko-zimsko sezono. Kako se bo izpeljal? Upamo, da bode tudi to polje naše fante združilo v ljubezni do naše orlovske organizacije. Kako bode na tem polju delovali, po tem se nas bode merilo. Videli bomo delavce na tem polju in spoznali najsposobnejše za vodstvo edseka. Došel je nam novi gospod kaplan Fr. Rihar, ki nam je znan iz Št. Vida, da je navdušen podpiratelj naše organizacije. Vpisal se je že v telovadni odsek; istotako je prevzel izpeljavo našega jesensko-zimskega načrta. Tiho, brez hrupa hočemo veliko notranje delo izvršiti, izpeljati sklenjeni načrt; v to moramo položiti vso svojo navdušenost in požrtvovalnost. Bratje, na plan! Na njivo plodonosnega zimskega dela! Vsled trgatve se prično izobraževalni večeri sredi oktobra. — Velikodušen dar smo prejeli na našo prošnjo po zaslugi preč. g. Lavriča od slavne hranilnice in posojilnice v znesku 100 kron! Naj ji bo tem potom izrečena najsrčna zahvala! Dobili bomo za predavanja in sestanke malo dvorano, katera bode kmalu dovršena. Vsake napake naših članov se vesele naši nasprotniki, jo izrabljajo v svoje namene, v rovanje proti naši organizaciji. Ne vedo pač, da jedro naše ostane zdravo in sveže. Osebe so in izginejo! Bratje, vsi skup — sovražni hrup — umakne se! Na zdar!

Idrija.

Idrija. Pred podobo Matere Božje na Brezjah je molilo 4. septembra pet naših zastopnikov skupno s številno četo zastopnikov vseh telovadnih odsekov za prosep Orla, za prosep naše najpotrebnejše organizacije. Vse je uspelo najlepše. Pri seji se je razmotrivalo o celim zimskem delovanju in veselja in navdušenja bi ne bilo nič motilo, da se nismo spominjali pri pogledu na splošen napredek britke izgube, ki je zadela naš odsek in celo naše okrožje ob preselitvi velezaslužnega brata Mihaela Zevnika. Dne 29. m. m. je namreč zapustil naše mesto in se preselil v lepi Kamnik, poslušen višjemu ukazu. Ob tej priliki smo dali svojemu toliko delavnemu častnemu članu diplomu, ki naj ga vsak čas spominja, na vedno mu hvaležne Idrijčane. Nazdar!

Žiri. Čas je, da se tudi mi po dolgem molčanju zopet oglasimo, sicer bi kdo naše molčanje lahko tolmačil tako, da smo zaspali. Toda tega se pri nas ni treba bati; smo prav živahni. Odsekov predsednik č. g. kaplan Perko nas je zapustil ter odšel kot župnik na Češnjice. Storil je mnogo za versko življenje v Žireh, saj je bil tukaj nad štiri leta večji del sam. On je ustanovil Slovensko katol. društvo in Orla. Deloval je na vseh poljih. Na njegovo mesto smo dobili dva gospoda kaplana, in sicer Franca Vrhovec in Janka Cegnar. Oba delujeta v društvu in Orlu. Dne 11. septembra smo blagoslovili naš dom; udeležba je bila velika, dasi nebo ni kazalo veselega obraza. Novo zidani dom je blagoslovil č. g. dekan Arko iz Idrije, ki je imel tudi govor. Pri slavnostnem obhodu smo imeli kar tri zastave, in sicer zastavo tukajšnjega Orla ter tukajšnje Marijine družbe in pa zastavo idrijske delavske družbe. — Poročil se je 13. septembra načelnik br. Pravoslav Cankar z gđco. Amalijo Erznožnik. Poročil ju je odsekov predsednik župnik Pavel Perko. Bog jima daj obilo sreče! Zelimo jima bratski Na zdar!

Obsavje.

Radeče. Dasi je naš Orel šele eno leto star, pa je že kaj krepak in je že marsikaj napravil. Izmed telovadnega orodja imamo že to, kar je najdražje in je najtežje nabaviti: drog, bradljo, sabljo. Bradljo nam je naklonil v dar plemeniti gospod vitez Gutmansthal ob cesarjevi osemdesetletnici, ker mu je silno ugajal naš javni nastop 26. junija in vse stremenje in delovanje naše organizacije. Plemenitemu dobrotniku izrekamo iskreno zahvalo. — Hud udarec za bil odsek je bil, ko se je br. Št. Erman od nas poslovil. On je bil duša našega Orla in najspretnější agitator in organizator. Zdaj je odšel v Gradec, kjer v graškem »Kresu« vneto deluje za iste vzore kot je deloval pri nas. A vkljub tej tako občutni izgubi nadaljuje naš Orel započeto smer. Disciplino našega odseka izpričuje dejstvo, da se neznatnejši ne počutijo dobro med nami in beže od nas k svojim sokolskim prijateljem, ki z odprtimi rokami sprejemajo smeti, ki jih izločujemo mi. Tudi v zadnjem času je odletel od nas nekdo, glede katerega smo prav veseli, da smo se ga znebili. Valečim se, a nikdar izvaljenim radeškim sokolom pa čestitamo na pridobitvi! Otvoritve trboveljskega doma in tamošnje telovadbe smo se častno udeležili. Vkljub slabemu vremenu in razmočenim tlom smo pohiteli tja vsi, kar se nas je bilo prijavilo, da smo tako Trboveljčanom vrnili uslugo, ki so nam jo bili izkazali ob naši prireditvi. Na zdar!

Cerknica.

Loški potok. Da nadaljujemo s poročili o delu našega odseka v letošnjem letu. Kmalu po prvem nastopu smo se udeležili lepega slavlja v Sodražici: ustanovitve »Slovenske Straže«. Tu je bil javen nastop več odsekov, katerim je pri telovadbi poveljeval naš brat načelnik, kar je bilo gotovo v čast celemu odseku. Krepak govor je imel popoldne naš predsednik. Prireditve v Sodražici je jako dobro vplivala na naše ljudi glede mnenja in pojma o namenu Orla, zlasti ker so imeli tu priliko obenem z Orlom opazovati tudi Sokola. Eden najlepših in pomembnejših dnevnov za naš odsek, ki ostane nam in celi dolini v vednem spominu, pa je dan slovesnega blagoslovljenja našega Društvenega doma. Zlasti za Orla je naš Dom res prava druga domača hiša. Saj največ prostega časa in najlepših ur preživimo baš v njem. Vsa pripravljala dela za to slavlje je poleg naše Dekliške zveze, ki so splele toliko vencev, izvršil Orel. Dva dni smo pustili delo v gozdu in na polju in bili od jutra do večera izključno le pri Domu. Postavljali mlaje, stavili šotor na prostem, krasili dvorano telovadnice, prirajali oltar za sveto mašo na prostem i. dr. Gotovo dokaz

resne navdušenosti in požrtvovalnosti naših fantov za našo stvar. Dneva slavlja pa ne moremo vsega opisati kot bi radi, omenjamo le krasen sprejem pred Domom. Četa 174 uniformiranih Orlav, na čelu z godbo Orlav in svojim priljubljenim načelnikom br. A. Jeločnikom se je privila nalik rdečemu valu pred Dom. Tu jih je v krepkem govoru pozdravil br. predsednik ter zastopnik občine svetovalec g. Martin Kordiš. Odzdravil je v imenu cele čete br. Jeločnik. Neizbrisen vtis je na velikanško množico gledalcev domače in tujih fara napravil prekrasni prizor. Maši na prostem in obreda blagoslovljenja so vedno prisostvovali vsi Orli. Javna telovadba popoldne je izpadla najboljše pod spretnim vodstvom vrlega Zvezinega načelnika. Proste vaje, telovadba na orodju, zlasti pa moreška je gledalce kar osvojilo za nekaj časa. Prosti telovadbi je prisostvovalo, kot se je sodilo, 3000 gledalcev broječa množica. Zastopane so bile tudi drugi župnije. Nasprotniki so tudi opazovali z daljnogledi in drobnogledi in menda pa s skrčenim srcem, pa nasprotnega glasu ni bilo čuti cel dan. Po telovadbi je bila zabava v nalašč napravljenem šotoru. Našemu vabilu so se odzvali: odsek ljubljanski, škocjanski, dobropoljski, ribniški, sodraški, Rakek, Cerknica in Stari trg. Vse je bilo v redu, samo nekaj smo zagrešili: šopka ali venca nismo izročili bratu načelniku Jeločniku in morda posamnim odsekom ter vrli škocjanski godbi — glavnemu sodelavcu celega dneva. Ta prijateljski sprejem in še bolj ljubeče slovo, s katerim smo Vas spremljali od nas, bodi Tebi, brat Jeločnik, Vam bratje posamnih odsekov in Vam, vrli godci škocjanski, dokaz rdečega šopka ljubezni in hvaležnosti v srcu naših bratov, našega dobrega potoškega ljudstva in najbolj rdečega pa v srcu našega predsednika. Na zdar!

Trnovo.

Košana. Ob priliki petletnice »Pevskega društva Košane«, sta priredila dne 28. avgusta 1910 telovadna odseka iz Košane in Trnovega javno telovadbo. Telovadbo je vodil načelnik iz Trnovega br. Ludovik Kranjc. Nastopilo je 30 telovadcev po sledečem sporedu: 1. rajalni prihod; 2. nove proste vaje; 3. orodna telovadba (drog, bradlja); 4. rajalni odhod. Javna telovadba je napravila na množično ljudstvo zelo ugoden utis. Osobito proste vaje so morale vsled eksaktne izpeljave navdušiti vsakogar. Zbrano občinstvo pa je s ploskanjem in vzkliki kazalo ljubezen in zvestobo do bratov Orlav. Vi pa, bratje Orli, pokažite se še bolj vnete za društvo. Zato bratje Orli: Nazdar! vrla slovenska ti mladina, ki delaš vstrajno in uspešno za svojo lepo domovino. Bog vas živi!

Kamnik.

Kamnik. V nedeljo dne 2. vinotoka se je vršil IV. redni občni zbor našega Orla. Navzočih je bilo 46 rednih in podpornih članov. Po pozdravu predsednika br. Maierja govori g. dr. Guido Rant, ki je z lepimi besedami navduševal mladeniče za nadaljno vstrajno delo. Temu sledi poročilo načelnika br. Kladnika, ki izvaja približno sledeče: Letos se je vršilo 13 javnih nastopov. Priredila se je odhodnica g. Janu Jovanu. Pogrebov se je udeležil odsek; br. Jana iz Mekinj, pesnika Antona Medveda v Kamniku in župnika Alojzija Podobnika iz Gojzda. Javnih telovadb se je vršilo šest: V Radomljah dne 24. aprila 1910, v D. M. na Polju dne 28. maja 1910, v Stranjah dne 19. junija 1910, ob ustanovitvi Slovenske Straže v Kamniku dne 10. julija 1910, na Šenturški gori dne 7. avgusta 1910, v Domžalah ob priliki blagoslovljenja in otvoritve društvenega doma dne 28. avgusta 1910 ter v Rovtjah dne 25. septembra 1910. Dne 3. maja je sprejel odsek jako slovesno prevz. knezoškofa skupno z vsemi odseki in okrožja. Okrožnega tečaja v Kamniku, ki se je vršil 8. do 10. januarja t. l., se je udeležil odsek po štirinajstih članih in okrožne vaditelj-

ske vaje v Komendi po šestih članih. Zastopan je bil odsek na Zvezinemu občnem zboru v Ljubljani po enem članu in na Zvezinemu občnem zboru v Logatcu po dveh članih. Na vaditeljski tečaj v Ljubljano je poslal odsek br. Janežiča. Dne 14. marca 1910 se je udeležil oksek skupno velikonočnega sv. obhajila. Odsek šteje 34 krojev in 33 telovadcev; povprečni obisk telovadbe na uro znaša 22 članov. — Tajniško poročilo poda br. Jerič, ki se glasi približno sledeče: V minulem letu se je vršilo osem odborovih sej. Predmet istih so bile razne notranje zadeve odseka in pa sklepanje o javnih nastopih in prireditvah. Odsek šteje 45 rednih članov in 30 podpornih članov. Blagajniško poročilo poda br. Pogačar; Sprejemkov je bilo 552-11 K, izdatkov 523-76 K, toraj gotovina K 28-35. Blagajnično stanje je povoljno. Na to se preide k volitvam. Predsednikom je izvoljen br. Maier Anton, načelnikom br. Repnik Alojz, podnačelnikom br. Završnik Matej. V odbor so izvoljeni sledeči: Benkovič Karl, Jerič Franc, Pogačar Andrej, Škerjanc Karl, Zevnik Mihael. Po končanih volitvah govori preč. g. dekan Ivan Lavrenčič, ki navdušuje mladeniče za skupno delo v odseku. Iskreno se poslovi od onih telovadcev, ki odhajajo v vojake, priporočujoč jim, da ostanejo zvesti svojim načelom in naj nikdar ne zataje svojega verskega prepričanja. Želi jim, da se vrnejo zdravi na duši in telesu. Na to se mu br. Maier zahvali za podučljive besede in zaključí občni zbor. Takoj po občnem zboru vršila se je prva seja novo izvoljenega odbora, ki je sklenil, da se vršijo redne seje telovadnega odseka vsak drugi četrtek.

Komenda. »Dež za solncem mora biti, žalost za veseljem priti!« Tega smo se spomnili, ko je prišel čas ločitve, ki nam je odvedel kar pet bratov. Eden je šel na Dunaj v trgovsko akademijo, drugi v ljubljansko duhovsko sešenišče, trije pa k vojakom cesarske službi. Kličje jih dolžnost, a nam je bilo le tesno pri srcu. Nazadnje sta se poslovila dva vojaka, eden kar za tri leta. Začutili smo, kako tesno so se objemala naša srca v bratskem odseku, kjer je vsak našel odkrito prijateljstvo, ki more prihajati samo iz vernega srca slovenskega mladeniča. Oko se je rosilo vsem, ko sta brata Lap in Kosec v lepih besedah jemala slovo od tovarišev in obljubila vedno zvestobo nam in svetim načelom — Orla! Hvaležno sta priznala, da sta se v odseku mnogo naučila, telesno in duševno toliko izurila, da nimata nič strahu pred vojaško suknjo. Tudi pri vojakihi ostaneta z nami v pismeni zvezi in po »Mladosti«, ki se jima bo redno dopisovala. Mi ostali bratje pa gremo na delo, ki nam je naloženo za zimsko sezono. Upamo, da nas pomlad najde pomlajene po zlatih naukih »Zlate knjige!« Na zdar!

Mengeš. Nekaj o našem delu: Dne 17. julija smo imeli Orla okrožno sejo v Domžalah, pri kateri smo sklenili več važnih zadev, tako glede izletov in javnih telovadb v mesecu avgustu in septembru. Dne 31. julija smo imeli vsi vaditelji kamniškega okrožja v Komendi poldnevni vaditeljski pouk. Dne 7. avgusta smo se udeležili ustanovitve Orla na Šenturški gori in javne telovadbe. Zelo smo bili veseli, ker smo dobili tako krepke mladeniče na najvišji postojanki našega okrožja. Otvoritev društvenega doma v Domžalah smo se vsi udeležili z zastavo, br. načelnik je ob tej priliki jezdil. Istega dne popoldne smo telovadili tam na bradlji, na kateri smo tudi napravili skupino. Dne 4. septembra sta se udeležila Zvezne seje na Brezjah brata predsednik in načelnik. Dne 8. septembra je šlo šest naših Orlov v kroju k otvoritvi Slovenskega doma v Št. Ilj na Štajersko. Br. načelnik je v imenu Orlov pozdravil šentiljske Slovence. Ta dan bo gotovo ostal vsem udeležencem v najboljšem spominu. — Izlet v Dol, določen za 11. septembra, smo preložili, ker tam še ni vse pripravljeno za ustanovitev Orla. Dne 25. septembra gremo na Rova, kjer se ustanovi Orel. Medtem ko smo imeli razne izlete, smo tudi doma pridno telovadili za javne nastope. — Dne 21. septembra smo z najboljšim uspehom uprizorili

igro »Revček Andrejček«. Dasi smo imeli zelo malo časa za učenje, vendar so vsi igralci in igralke prav dobro rešili svoje vloge. Igrali smo sami Orla in dva dijaka, dekleta pa podpirne članice Orla. Bili smo tudi napadeni od znanega dopisuna v »Narodu«, za kar pa se ne zmenimo veliko. Mi gremo pogumno naprej na podlagi krščanskih načel do svojih vzvišenih ciljev, katerih pa naši nasprotniki ne poznajo in sploh niti umeti ne morejo. Na zdar!

Moravče. Krasna je moravska dolina, dobro in pošteno ljudstvo prebiva v njej. Mladež naša je res zvečine dobra, poštenega srca in poštenega duha. Organizacija v dolini je razmeroma zelo razvita in ljudstvo splošno ima tudi smisel za njo. Mladeniči se oklepajo še dosti pridno katoliškega izobraževalnega društva, ki obstoja tu že šest let, dekleta za enkrat še nimajo svojega odseka. Pa kako to, da danes še ni zagledal noben dopis iz naše doline belega dne v mladinskem listu »Mladost«? Kako to, da je ta list bil našim mladeničem skoro docela nepoznan? Zato ker nismo imeli še telovadnega odseka Orel. Na Marijini praznik 8. septembra pa so zaplapolale zastave na kaplaniji, kjer je začasno sedež izobraževalnega društva, in naznanjale, da se ima vršiti ta dan v kaplaniji nekaj, kar se mora tudi na zunaj proslaviti. In res! Določili smo ta dan, da ustanovimo Orla tudi že enkrat v Moravčah. Koliko krajev je, ki daleč zaostajajo za Moravčami, a se že morejo ponašati s telovadnim odsekom. Hudo nam je bilo pri srcu, ko smo videli, kako rastejo povsodi Orla, a pri nas jih ne moremo spraviti na dan. Kaplan Lovšin je vedno in vedno drezal in spravljaj skupaj, no, in glejte, 8. september nam je prinesel tako težko zaželjenega Orla. Udeležba na ustanovnem shodu je bila kaj zadovoljiva; res je, da imajo nekateri še razne predsodke o odseku, a upamo, da se jih bodo počasi otreli. Zastopal je Zvezo Orla iz Ljubljane Al. Jelčnik, ki je v svojem lepem predavanju posebno svaril pred brezvernimi svobodomiselstvom. Čast mu! Govorili so še: ugledni mož Anton Cerar, kaplan Lovšin, znani pisatelj in pesnik Jožef Urbanija (Limbarski), ki je tudi spesnil lepo himno moravškemu Orlu, katero je lepo prednašal Ivan Groboljšek. Rednih članov se je oglasilo za sedaj 26 in nekaj podpornih. Odbor: Predsednik br. Jožef Urbanija, podpredsednik br. Ivan Groboljšek, tajnik brat kaplan Ivan Lovšin, namestnik br. Ign. Tomc, blagajnik br. Rud. Grilj, namestnik br. Franc Grilj, odborniki: br. Anton Cerar, br. Anton Koprivšek, br. Janez Urbanija, br. Klopčič Janez in br. Kuno-var Janez. Odsek je šel takoj na delo. Koncem tega meseca priredi dve dramski predstavi. Bog blagoslovi zopeto delo!

Pesem, ki jo je zložil J. U. Limbarski, se glasi:

Bratom Orlom.

Ob ustanovitvi Orla v Moravčah.

Bratje, naša ura je bila,
kvišku iz spanja, kvišku na plan,
že razprostrl Orel je krila,
mati Slovenija kliče nas v bran.

V vrsto ponosno skupaj stopimo,
delo za narod bodi naš vzor,
ognja med našo mladino nesimo,
da se razuma ji zjasni obzor.

Ognja poguma, ognja srčnosti,
da bo premagan bojni vihar;
rasti v telesni in dušni kreposti,
srce za vzori stremi naj vsikdár.

Zvesti domovju čednost negujmo,
delajmo domu in narodu čast,
Bogu in domu življenje žrtvuemo —
in ne upogne nas pekla propast.

Veren in vzoren vedno ostati,
prosto priseže Orel naj vsak,
v tesni ljubavi z tovariši brati,
v duhu in srcu jekleno krepak.

Samozavesten, čil in zaveden
Orli vaš biti mora značaj,
poln domoljubja, trezen in vzgleden,
srce obseva naj božji sijaj.

Pota življenja polna so trnja,
polna trpljenja in drugih ovir;
mi pa posejmo značajnosti zrnja,
z vzornim življenjem si gladimo tir.

Dvigni se Orel na brzih perotih,
kvišku, kjer zvezde svitlobe žaré,
sove po temnih se skrivajo kotih
k solnčni svitlobi naj Orli hité.

Moravče. Moravški Orel je razprostrl peroti. V nedeljo 25. septembra je priredil prvo prirediteljski govor, igri in petje. Bratje Orli so igrali novi, še ne igrani igri: »Za dom med bojni grom« in »Sem ali nisem, slovo pijančevanju«. Igralcem in pevcem vsa čast! Glavna uloga prve igre »Milan« je bila v rokah našega vrlega podpredsednika, brata Ivana Groboljskega, ki jo je mojstrsko in nad vse ganljivo dovršil. Vloga druge igre »Janez« je izvalila obilo smeha. Fantje Orli, te dve vlogi naj vam bodo zgled! Prva, značaj poguma in neustrašenosti, kjer se gre za vero in domovino, druga značaj treznosti, oboje neobhodno potrebno za današnje dni. Fantje, naš vzor ni ponočevanje in sorodne neumnosti, naš vzor je križ, ki nosi ga zastava — naš dragoceni biser — vera prava. Mi gremo za višjimi cilji, pustimo vse, kar nima koristi in nas ovira pri delu. Kvišku, o mladina — v boj za narod svoj — Bog in domovina — bodi prapor tvoj! Ne briga nas vražja zalega in zgaga, mi ljubimo križ in v križu je zmaga!

Sv. Gregor. V nedeljo 21. avgusta se je ustanovilo pri nas izobraževalno društvo z odsekom Orel. Ta dan so pristopili Orli že v kroju 21 po številu k skupnemu sv. obhajilu. Ustanovni shod se je vršil nad vse slovesno, tudi telovadilo se je: proste vaje in na drogu. Govorili so: domači gospod župnik Krumpetar, od Zveze br. J. Hočevar, br. Pirc imenom sodražkega in br. Drobnič imenom dobrepolskega odseka. Počastili so nas tudi Orli iz Lašč, Dobrepolja, Ribnice, Roba, Sodražice in orlovska godba iz Skocijana. Fantje so polni navdušenja, tako da je upati lepega procvata. Na zdar!

Krka. Dne 11. septembra t. l. se je vršil pri nas občni zbor telovadnega odseka. Iz poročila tajnikovega povzamemo sledeče: Orel šteje 25 rednih članov, 21 v kroju. Od zadnjega izrednega občnega zbora dne 28. novembra 1909 je imel odbor deset sej. Dvakrat je bilo skupno sveto obhajilo. Odsek se je polnoštevilno udeležil velikonočne procesije na praznik presv. Rešnjega Telesa. Odsek ima lastno zastavo: s podobo Marijino na eni, s podobo Orla na drugi strani. Delo je v splošno zadovoljnost izvršila Marija Sattner v Ljubljani. Blagoslovitve zastave, ki se je slovesno vršila dne 22. maja t. l., se je udeležilo več odsekov iz bližnjih in oddaljenih krajev. Najbolj številno je bil zastopan odsek v Šmartnem pri Litiji. Odsek je uprizoril igro »Repositev« in sodeloval pri igri »Tri sestre«. Udeležil se je tečaja v Zagradcu 17. aprila, ustanovnega shoda na Robu 16. maja in javne telovadbe v Dobrepoljah 3. julija. Zastopan je bil tudi pri Zvezinih sejah v Logatcu in na Brezjah. Ugodno je bilo poročilo blagajnika. Od zadnjega občnega zbora je znašal denarni promet 2289 K 93 h. Dohodkov je bilo 1192 K 65 h, stroškov 1097 K 28 h. Načelnik je poročal, da se je telovadilo 61 ur, povprečni obisk na uro 16 članov. Odbor se je volil sledeče: župnik Franc Pešec, predsednik, Franc Rebolj, podpredsednik,

kaplan Martin Pečarič, tajnik in blagajnik, Anton Zrimšek, tajnikov namestnik, Jožef Hribar, blagajnikov namestnik, Franc Gros in Franc Miklavčič, odbornika. Za načelnika je bil znova izvoljen Jožef Strah.

Šmarje pri Ajdovščini. 8. septembra, na praznik Malega Šmarna, se je konstituiral odbor našega telovadnega odseka Orel. Pri tej priložnosti so nas posetili vrli bratje Orli iz Velikih Žabelj v društvenem kroju ter so se udeležili predavanja v našem Katol. slov. izobraževalnem društvu in nas zabavali z lepo ubranim petjem. Bilo je lepo in veliko navdušenje. Na praznik Imena Marije 11. septembra pa so prišle popoldne krščanskomisleča dekleta iz Velikih Žabelj v obisk k dekletom našega Slov. kat. izobraž. društva, da so se v društvenem prostoru skupno povesele. To je prav, da se dekleta katoliških društev med seboj vedno bolj spoznavajo in za dobro spodbujajo. Hvala velikozabeljskim Orlom in dekletom za njih poset. Nazdar!

Otonež. Ze dolgo ni bilo nobenega dopisa od našega Orla v »Mladosti«, pa oprostite, poleti je bilo toliko dela, da ni bilo mogoče poročati. Zato hočem sedaj nadomestiti, kar smo zamudili. Dne 10. aprila smo se skoraj vsi člani udeležili mladeniškega tečaja v Idriji. Prvega maja smo imeli svojo veselico; zbralo se je ta dan nič manj kakor petinštirideset Orlov v kroju; za tako majhno vas nekaj nenavadnega. Pa v to število še niso všeti cerkljanski Orli, ki so zaradi raznih zaprek prišli šele popoldan. Takoj po blagoslovu smo imeli javno telovadbo, ki je posebno dobro uspela, tako da se je ljudstvo naravnost čudilo, kako se morejo v tako kratkem času toliko navaditi. Posebno proste vaje so bile izvanredno lepe; tudi skupina idrijskih telovadcev je bila izborna izvršena. Po javni telovadbi je bila pa veselica. Najprvo je mešan zbor zapel pod vodstvom brata Mohor Pavčiča Laharnarjev »Pozdrav«. Nato je imel brat predsednik nagovor na zbrane udeležence, potem se je pa vršila igra »Dr. Vseznal in njegov sluga Štipko Tiček«. 5. maja smo priredili izlet na Novo Oselico, kjer smo tudi imeli svojo veselico. Najprvo je bil tudi tukaj javen nastop, potem pa veselica, pri kateri ste bili tudi dve igri, petje, srečanje in deklamacije. Vse je prav dobro izpadlo, le par nahujskanih surovežev je motilo veselico; zato so skrbeli naši mokračji, ki se doma ne upajo javno pokazati, pa so šli na veselico in tam nahujskali nevedne ljudi. Sram jih bodi, ker se ne upajo pokazati sami, šuntajo pa druge. Dne 8. maja smo šli v Idrijo na okrožni občni zbor, kjer smo slišali spodbudne besede okrožnega predsednika Jazbarja. 26. maja smo priredili izlet v Cerkno, kjer smo s Cerkljani nastopili pri procesiji Sv. Rešnjega Telesa. 28. maja smo doma nastopili pri procesiji Svetega Rešnjega Telesa. 28. junija, ko je bil cerkveni shod, smo se udeležili v kroju procesije. Dne 3. julija smo se udeležili romanja na Sveto Goro, kjer smo poslušali ognjevitve besede dr. Kreka in drugih govornikov; le škoda, da nismo mogli prisostvovati tudi popoldanski slavnosti. 23. junija nas je zapustil neumorno delavni brat Ambrozij Rusjan, ki je bil z dušo in telesom vnet za orlovske ideje. Sedaj smo brez načelnika ter bomo mogli pri letošnjem občnem zboru voliti novega načelnika. Zato vam že sedaj, dragi bratje Orli, svetujem, da si izvolite za načelnika mladeniča, ki je delaven in značajan, zakaj ako je vodstvo v slabih rokah, potem tudi odsek ne more uspevati. Skušnjo imate, letos ko vidite, kako smo delali, ko je bil za načelnika značajan brat Rusjan. Zato vam, bratje Orli, kličem, da značajnosti je treba in vztrajnosti, da nihče ne omaga. Potem dosežemo svoj cilj. Zato proč z lenobo, proč z neznačajnostjo iz naših vrst! Zato še enkrat: Naprej po začrtani poti do zmage! Na zdar!

Miren. Dne 8. t. m. je priredil naš odsek javno telovadbo, pri kateri je nastopilo 65 telovadcev, med temi 37 domačih in 28 iz Dornberga, Štandreža,

Bilj in Gorice. Nastop je bil prav lep, kritje pri rajalnem pohodu vzorno, gibi prostih vaj točni. Pri orodni telovadbi je bilo izvajanih nekaj prav težkih in lepo izvedenih vaj. Nad vse pa sta izpadli dve veličastni skupini in moreška. Kot posebnost moramo omeniti, da so proste vaje in moreško izvajali po petju in štiroročnem spremljanju na klavirju, kar je prav lepo imponiralo. Po telovadbi se je razvila lepa prosta zabava, pri kateri je svirala salezijanska godba iz Gorice, nastopali so pevski zbori: dva iz zgornjega in novi iz doljnega Mirna ter dornberški. Jako dobro je nastopil tudi domači tamburaški zbor. Naš odsek prav lepo napreduje, bodisi v številu članov kakor tudi v izobraževalnem delu.

LISTEK.

Janko in drugi.

Spisal Svetovit Bor. .

8.

Odločilna noč.

Drugega dne okoli treh zjutraj. Zvezde še niso obledele pred solncem, poltema je objemala mirno, spavajočo vas. Stari Grahek je pomolil glavo skozi okno, pogledal na nebo in zamrmral: »Lepo bo, lepo košnjo homo imeli, hvala Bogu!« In začel se je oblačiti in medtem polglasno moliti jutranjo molitev. Nato je stopil k Jankovi postelji. »Janko, čas je! Travniki so velik, še predno izgine rosa, moramo pokositi!« Janko je skočil na noge, oče pa odšel na dvorišče, da vzbudi še hlapca. Toda ta je že lezel iz svisli. »Lepa košnja bo, lepo se bo rezalo!« »Če Bog da!« je odvrnil Grahek, »ali onih še ni?« »Ne, mlad svet rad spi!« »Pojdi jih poklicat!« Štefan je stopil po vasi in klical fante, ki so obljubili, da pojdejo pomagat, seveda, ko bodo pri njih kosili, bo šel pa Janko k njim! Malo kislo so se sicer držali fantje, da jih tako zgodaj kliče, a vstali so vendar — in par hipov pozneje so jo že primahali s kosami k Grahku. »Malo zajutрка bi se privileglo, kaj ne!« je govoril Grahek in prinesel zelenko domače slivovke. Fantje so se pokrepčali, vrgli kose na rame in polglasno pevaje odšli čez vas proti travniku. Janko je korakal par korakov za njimi. Vsi so bili večina v Pepetovi družbi, njegovi zvesti privrženci; oče jih je poprosil, ker jih je tudi druga leta prosil, hotel je s tem pokazati, da si ne jemlje preveč k srcu Jankove sramote, a Janku bi bilo vseeno ljubše, da jih ne bi bilo! Odkar je prišel iz ječe, ni veliko občeval z njimi, ogibal se jih je in povsod kazal, da mu njihova družba ni nič preveč ljuba. No, fantje si niso tega preveč vzeli k srcu. »Pa naj samotari, spokorjeni grešnik!« so govorili in živeli po starem: vasovali so, ob nedeljah pili po gostilnah in plesali in brezskrbno peli. Janko pa je navadno sedel doma, se razgovarjal s Tineto

in se norčeval iz njegovih prenapetih mislij o raznih društvih.

Prišli so iz vasi. Sosedov Tone je glasno zavriskal, zavihtel klobuk in začel peti znano narodno, drugi so mu prilagali.

»Jezus, Marija!« Štefan, ki je prvi korakal, je ves iz sebe vzkliknil in odskočil par korakov.

»Kaj pa je, kaj pa je? Ali te je gad pičil?« Fantje so se zakrohotali in mislili ravno začetni norce briti iz Štefana, ko vzklikne Tone: »Zaboga, pogledjte!«

Fantom je zamrl smeh na ustnicah, kose so omahnile, obstali so kot pribiti na mestu. Nudil se jim je grozen prizor: V mlaki že strjene krvi je ležal s prebito glavo Tine, mirno kot bi ležal na mrtvaškem odru.

Janko je došel svoje tovariše, pogledal čemu so se ustavili. In ko je zagledal svojega najboljšega prijatelja v takem stanju, so mu skoro odpovedale vse moči; kosa mu je zdrknila iz ramen, obraz mu je pobledel, oči so se mu izbulile. Par hipov je stal kot zadet od strele, nato je kriknil nekaj, da sam ni vedel kaj, planil k Tinetu, pritisnil uho na njegova prsa in poslušal, da-li mu še bije srce. In skoro mu je kri zastala, ker ni čutil nobenega utripljaja prijateljevega srca. Fantje so ga obstopili in nestrpnost pričakovali, kaj jim pove izraz Jankovega obraza. In ta je govoril. Obupno je vzdignil Janko glavo, pogledal po obrazih navzočih, pogledal v obraz pobitemu prijatelju, gledal, gledal nekaj časa te mile, drage poteze ne-sebičnega, zares pravega svojega prijatelja. In zgrabila ga je taka boleost, da se je prijel za srce, boječ se, da mu poči. Nato pa je vstal, stisnil pesti in grozno pogledal po tovariših. Ko bi vedel, kdo ga je, zdrobil bi ga bil na mestu, zmečkal bi ga, raztrgal kot raztrga razjarjeni lev svoj plen. Fantje so vedeli, kaj se godi v Jankovi duši, pa vendar se ga ni upal nihče tolažiti. Tudi v njih se je vzbujala misel, da bi pretepli tistega, ki je tako nečloveško pobil Tineta. Pač so še včeraj in vse prejšnje večere svojega ponočevanja zbijali šale na njegov račun, se norčevali iz njegove pobožnosti, poštenosti in postrežljivosti. Pepe jim je vcepil v srce sovražstvo do njega, in sovražili so ga, dasi sami niso vedeli zakaj. Nobenemu ni še storil ničesar žalega, govoril je z vsakim prijano in uljudno, mirno je prenesel tudi če mu je kdo v obraz rekel kako bolj pikro. Ni bil torej priljubljen med njimi, toda samo zato ne, ker je Pepe tako hotel in ker ni ponočeval in vasoval z njimi, ampak jih hotel celo z lepo in mirno besedo odvrniti od te razvade! Toda tako daleč ga pa vendar niso sovražili, da bi ga kdo izmed njih pobil! Ne, ni mogoče, da bi se kdo izmed njih izpozabil; to je moral storiti kdo iz sosednjih vasi! In ta jih bo izkupil, naj se le izve, kdo je bil!

»Morda pa vendar še ni tako hudo!« je rekel Tone, pristopil še on k Tinetu in prisluškoval, če je še kaj življenja v njem. Čez nekaj časa je zmajal z glavo, vstal in rekel: »Poskusimo vseeno, mogoče vendar še ni mrtev!«

Položili so ga na travo.

»Prinesite vode!« je velel Tone.

Nihče več ni mislil na Grahkovo košnjo. Fantje so odložili kose in odhiteli v vas po vodo. Ostal je samo Tone in Janko, ki je nem stal ob strani in topo gledal Toneta.

»No, kaj stojiš kot štor? Pomagaj, da ga postaviva po strani, bomo lažje izpirali rano!«

Janko je pomogel, nato pa prijel Toneta za ramo, mu pogledal globoko v oči in vprašal z resnim, globokim glasom: »Tone, kdo ga je?«

Tone mu je mislil pikro odgovoriti, a ko je videl kako važnost polaga Janko na njegov odgovor, je hladnokrvno odgovoril: »I, Bog ve, kdo! Jaz ga nisem in od onih tudi nihče!«

»Kaj pa Pepe?« Janko je vprašal počasi, povdarjajoč vsak zlog in ostro zroč v Toneta.

»Kajpak, vsega bo le Pepe kriv kajne! On ga že ni! Cel večer smo bili skupaj! Stavim glavo, da ga on ni!«

Janko je izpustil Tonetovo ramo in klonil glavo. V tem hipu ni bil zmožen ničesar storiti, niti misliti ni več mogel od prevelike bolesti, kdo je pobil prijatelja, nad kom se naj maščuje.

Fantje so prinesli vodo. Okorno so začeli izpirati rano, ga močiti po obrazu in drgniti po životu. Skušali so po svojih skromnih vedah in pripomočkih obuditi v Tinetu življenje, če bi ga sploh še kaj imel v sebi. Toda zdelo se je kot bi bilo vse delo zastonj, Tine se ni ganil, ni odprl oči, ležal je kot da je že pred par urami izdihnil.

»Prepozno je, mrtev je, nihče ga več ne obudi v življenje!« Tone je vstal in si obrisal z rokavom pot iz obraza.

Fantje so nehali od dela. Srce jim je stisnila neka bolešt, na um jim je prišlo, kolikokrat se sami izpostavljajo tepežu, kako lahko bi tudi nje zadela enaka smrt. In zasmilil se jim je Tine! Po nedolžnem ga je pobila hudobna roka, saj se ni nikdar pretepaval, nikomur ni storil kaj žalega.

Janko je stal pri Tinetovi glavi in gledal in gledal v prijateljev obraz; kar verjeti ni mogel, da bi bil Tine zares mrtev.

»Spravite ga v vas!« je velel Tone.

Janko se je sklonil, odpel Tinetu srajco in pritisknil uho na njegovo levo stran. In zazdela se mu je, da srce še nekoliko utriplje.

»Ni še izdihnil! Drgnimo, pomagajmo!« je vzkliknil z glasom, ki je razodeval, da trdno veruje, da prijatelj še živi; in lotil se

je sam dela z veliko vnemo. Tone je odkimaval, drugi so menili, da je vse delo zastonj.

»Pomagajte no! Prinesite še vode!«

»Janko, vse je zastonj! Ne obudiš ga!«

»Molči! Še diha, še mu bije srce!«

Tone se je sklonil in pritiskal precej časa uho na Tinetovo levo stran.

»Res je! Še ima življenje v sebi! Alo, zdaj pa le urno, fantje!«

Vsem je zasijala nada po obrazu. Urno so stekli v vas in prinesli iznova vode. Drgnil so Tineta iznova z vso vnemo in ga polivali, da jim je pot curkoma tekla z obraza. Čez nekaj časa se jim je zdela, da se vrača v Tinetova lica rdečica, in še vnetejše so ga drgnili in polivali.

Tine je trenil z očesom.

»Hvala Bogu! Rešen je!« je zadovoljno izrekel Tone.

»Tine, Tine, pogledaj me, odpri oči, jaz sem pri tebi, Janko!«

Janko je stresel od veselja Tineta za rame.

»Miruj no in ne počenaj neumnosti!« Tone ga je odrinil od Tineta, pokleknil poleg ranjenca, mu privzdignil glavo in jo pomočil z mokro ruto.

In Tine je odprl oči in z motnim pogledom zrl nekaj časa nepremično v Toneta, pogledal nato po navzočih in kot bi se ničesar ne zavedal, nobenega izmed njih spoznal, zopet zaprl oči.

»Bo že, bo že! Vsaj na polju ne bo umrl kot izgubljeni sin! Nesimo ga domu k materi!« je rekel Tone in prijel Tineta pri glavi, Janko pa ga je zgrabil pri nogah, dva sta ga prijela ob strani, in žalostni spreved se je začel pomikati proti vasi, h koči, kjer je stanovala Tinetova mati. Starka je bila sicer zvečer nekoliko v skrbeh za svojega edinca, ker ji je obljubil, da se vrne še v mraku. Ko ga pa le ni bilo, je vpihnila luč, zmolila še par očenašev za sinovo srečo in se vlegla spat. Ta teden je delal Tine v sosednji vasi, najbrže so ga tam zadržali, češ, kaj bi hodil domov, jutri pa spet nazaj? Tu ostani! Tine je večkrat tako napravil in prespal v hiši, kjer je slučajno delal, da je drugo jutro prej začel z delom. Starka se je tolažila s tem, vendar ji nekaj ni dalo miru. Dolgo ni mogla zaspiti, vzela je molek v roko in začela prebirati jagode, dokler ni zaspala. A čudne sanje so jo mučile. Videla je sina pred velikansko, grozno se režečo zverino, ki se mu je počasi bližala in ga hotela raztrgati. Kriknila je od groze — in se prebudila. Vsa se je tresla od strahu, molek je krčevito stiskala v roki, bila je vsa potna od strahu. »Kaj mi je, kaj naj to pomeni?« se je vpraševala skrbna mati in začela vnovič moliti, a misli so ji vedno uhajale k sinu. Pa zakaj ravno danes? Saj je druge noči, če je delal v sosesčini, tudi

izostal, saj je hodil par dolgih let po tujini, pa se vendar ni nikdar tako bala za njega kot ravno ta večer. E, preveč skrbim za njega, pa mi pridejo take misli! si je mislila in počasi zopet zadremala. A vedno in vedno so jo mučile hude sanje, ene groznejše in strašnejše od drugih. Nemirno je prebila celo noč in komaj čakala jutra. Parkrat je že vstala in pogledala, če so se že skrile zvezde, če se že dani, a vedno je legla nazaj na postelj, prezgodaj je bilo še vstati in iti po vsakdanjih opravilih. Zaspali ni več mogla, vzela je v roke zopet molek in molila, zmolila vse tri dele rožnega venca, opravila jutranjo molitev, pri kateri je prav goreče prosila za sinovo srečo. Medtem so zvezde potemnile, pripravljalo se je k dnevu. Vas je bila še vedno mirna, ljudje še niso vstali. Starka se je začela oblačiti; kar začuje pred kočo neko govorjenje. In še predno se je prav zavedla, predno je pogledala skozi okno, kdo da je, je nekdo potrkal na vrata in zaklical: »Odprite!«

»Za božjo voljo, kaj naj to pomeni?« je pomislila starka in stopila s težkim, nič dobrega slutečim srcem v vežo.

»Kdo pa je? Kaj hočete?« je vprašala.

»Mi, fantje! Odprite hitro!«

Odprla je, pogledala po fantih, zapazila svojega edinca v njihovem naročju.

»Jezus, Marija . . .« Klin, s katerim so bila vrata zaprta, ji je padel iz rok, pred očmi se ji je skoraj stemnilo, malo je manjkalo, da se ni sesedla.

»Ne vstrašite se, mati, še živi!«

»Živi,« je ponovila polglasno, jecljaje, kot človek, nad katerim visi neka groza in upa, da bi si edino s to besedo odvrnil od sebe vso nesrečo.

Fantje so stopili bližje, tedaj je šele videla svojemu sinu v obraz, v blede obraz, na katerem ni bilo sledu krvi, v obraz, ki je bil bolj podoben mrtvecu kot živemu; pred očmi so ji zaplesali krvavi sinovi lasje, vsa okrvavljena obleka. In to naj bo njen sin, njen Tine, rdečeličen, poln življenja in zdravja, vesel in zabaven, ki je prejšnje jutro odšel pevaje z doma! Zdaj pa — mrtev, brez sledu življenja . . .

Kakor bi ji kdo meč zadril v srce, tolika bôl jo je prešinila; z motnim ocesom ga je zrla par hipov, nato pa se vrgla na njega.

»Tine, moj Tine!«

Obupen, v srce segajoč vzklik se ji je izvil iz prsi. Fantje, trdi, grčavi, ponosni in samovestni ob vsaki priliki, so se komaj vzdržali solz, tako jih je ganil ta prizor.

»Spraviti ga moramo v sobo, na postelj!« je rekel Tone mehko, kolikor je sploh mogel in odrinil starko od Tineta.

Počasi so ga prenesli čez prag in ga rahlo položili na postelj. Mati je prišla po-

časi za njimi. Krčeviti vzdih so ji prihajali iz prsi, plakati ni mogla od prevelike bolesti. Pokleknila je onemoglo k postelji, sklenila roke in se zagledala v blede sinov obraz. Fante je zbolelo srce, njihov fantovski ponos in njihova grčavost bi ležala v prahu, če bi kdo izmed njih prvi iztočil solzo; zajokali bi pri tem pogledu, pri pogledu na nesrečno mater. Slutili so, kaj se godi v njeni duši, vedeli so iz lastne skušnje, da solze, ki ne morejo privreti na dan od prevelike bolesti, bolj bolijo in mučijo človeka, kot če bi jih pretočil toliko, da bi oslepel. Nemo so stali, gledali nesrečnega Tineta in še bolj nesrečno njegovo mater, niso vedeli, kaj naj sedaj storijo, kako naj pomagajo njej, kako njemu. Bili so brez moči, brez sveta.

Tone se je spomnil, da jim je med potjo že lahko umrl. Sklonil se je k ranjencu in poslušal.

»Še živi, še diha, toda malo! Naj gre kdo po gospoda! Če drugega ne bo mogoče, bo prejel vsaj sveto poslednje olje!«

»Janko, ti pojdi! Zajezdi konja in hiti, hiti, kolikor moreš!«

Janko je kakor brez volje prikimal in odhitel domu, pripeljal konja iz hleva in ga zajezdil.

»Kaj pa je, kako, da ne kosiš z drugimi? Kam hočeš s konjem?«

»Nesreča, nesreča!« je vzkliknil Janko in oddirjal. Podil je konja kolikor je mogel v sosednjo vas k fari. Mati pa je v skrbeh, kaj se je zgodilo, kam je oddirjal tako naglo, pripravljala zajutrek koscem, ki pa niso kosili.

In ko so vaščani tistega jutra vstali ob svoji navadni uri, ko je zablestela na vzhodu zlata zarja, ko so pastirji izganjali iz hlevov živino, da jo ženejo na pašo, je zacingljala na vasi obhajilni zvonček. Ljudje so se kar spogledali; saj vendar ni v vasi nobenega bolnika! H komu gredo obhajati? In hiteli so k cesti, ponižno poklekali in se trkali na prsi, ko je hitel kaplan Gregor z Najsvetejšim mimo njih, potem pa so hiteli za njim, da vidijo h komu gredo, kdo je tako nenadoma zbolel — in pa tako hudo, da ga morajo obhajati ob tako nenavadni uri. In gruča, ki je hitela za gospodom, je bila vedno večja; ponižno so molili za duhovnikom žalostni del rožnega venca in nestrpno čakali, kje se ustavijo z Najsvetejšim.

»Kaj, pri njej? Saj vendar ni bolna, saj sem še včeraj z njo govorila!«

Ženske so se začudile, možki zmajevali z glavami in menili, kako hitro doleti človeka nesreča, bolezen.

Iz kočice pa so stopili fantje, poklekali in se trkali na prsi, ko jih je duhovnik blagoslovil.

(Dalje prih.)